

EPPAM BÜLTENİ

İstanbul Aydın Üniversitesi

EPPAM

Yıl 2, Sayı 9, Eylül 2017

MİLLİ ENERJİ VE MADEN POLİTİKASI

T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından hazırlanan “Milli Enerji ve Maden Politikası” üniversitelerin enerji araştırma merkezleriyle ele alındı. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Berat Albayrak’ın sunumuyla gerçekleşen toplantıya katılan EPPAM

Müdürü Yrd. Doç. Dr. Filiz Katman’ın EPPAM’ın kuruluşundan bu yana faaliyetlerin envanterini ve yayınlarını sunması sonrasında Sayın Bakan, EPPAM’ın çalışmalarına katılımcıların dikkatlerini çekti.

İçindekiler

•••

Milli Enerji&Maden Politikası	1
Enerji Jeopolitiği Seminerleri	2
Sürdürülebilir Kalkınma Seminerleri	2
Çevre Eğitimi Seminerleri	2
EPPAM Basın	3
Op-Ed: Myanmar-Arakan-Rohingya	4

ENERJİ JEOPOLİTİĞİ SEMİNERLERİ

EPPAM, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler (İngilizce) bölümü 3. ve 4. Sınıf öğrencilerine Enerji Jeopolitiği seminerleri düzenlemektedir. 14 hafta boyunca interaktif gerçekleştirilen seminer başlıkları arasında şunlar yer almaktadır:

“Politika Aracı olarak Enerji” “Enerji Arz ve Talep Güvenliği” “Yeşil Enerji” “Kaya Gazı” “Jeopolitik Teoriler” “Avrupa’da Enerji” “Amerika’da Enerji” “Ortadoğu’da Enerji” “Doğu Akdeniz ve Enerji” “Rusya’da Enerji” “Orta Asya’da Enerji” “Türk Dış Politikası ve Enerji Politikası İlişkisi” “Petrol Piyasası Kanunu” “Doğalgaz Piyasası Kanunu” “Elektrik Piyasası” “PMUM”.

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA SEMİNERLERİ

EPPAM, Mühendislik Fakültesi ile İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi 3. ve 4. Sınıf öğrencilerine yönelik Sürdürülebilir Kalkınmanın Temelleri seminerleri düzenlemektedir. İnteraktif olarak 14 hafta gerçekleştirilen seminer konuları arasında şunlar yer almaktadır:

“Sürdürülebilir Kalkınmanın Temel İlkeleri”-“Çevresel Sürdürülebilir Kalkınma: Çevre Kirliliğine Bakış: Hava Kirliliği”-“Toprak Kirliliği”-“Su Kirliliği Kontrolü ve Yönetmeliği”-“İklim Değişikliği ve Küresel Isınma Nedir?” “Sürdürülebilir Enerji Politikası ve Yönetimi”-“Enerji Verimliliği ve Yönetimi”-“Yenilenebilir Enerji Yönetimi”-“Sosyal, Çevresel ve Küresel olarak Sürdürülebilir Kalkınma Yaklaşımları”-“Sürdürülebilir Kalkınmanın Yenilenebilir Enerji Alanında Uygulamaları”-“Yeşil Ekonomi İlkeleri”-“STK’ların Sürdürülebilir Kalkınma Politikalarındaki Yeri”.

ÇEVRE EĞİTİMİ SEMİNERLERİ

EPPAM, Mühendislik Fakültesi ile İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi 3. ve 4. Sınıf öğrencilerine yönelik Çevre Eğitimi seminerleri düzenlemektedir. 14 hafta interaktif gerçekleştirilen seminer konuları arasında şunlar yer almaktadır:

“Çevre Eğitimi”-“Çevre Okuryazarlığı” “ Sürdürülebilir Çevre” “ Ekosistem, Biyoçeşitlilik, Biyomlar” “Çevre Problemleri: Küresel Isınma, Enerji, Kuraklık, Açlık, Sağlık Problemleri” “Çevre Kurumları” “Çevre Yasaları, Politikaları, Stratejileri” “Dünyadan Örnek Projeler”

PANEL
7 Nisan 2010
TÜRKİYE PETROL PİYASALARI: 'Dünü, Bugünü'

Moderatör:
Prof. Dr. Hasan SAYGIN / İstanbul Aydın Üniversitesi Rektör Yardımcısı

Paneller:
Mehmet İLİÇ / Enerji Piyasası Dönüştürme Kurulu - EPDK Denetim Dairesi Başkanı
Dr. Erol METİN / Petrol Sanayi Derneği - PETDER Genel Sekreteri
Prof. Dr. Yılmaz I. ASLAN / İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi
Serhan PIYADE / ODTÜ Mecunlar Derneği Enerji Komisyonu Üyesi, Hukukçu

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ

EPPAM
ÇEVRE EĞİTİMİ VE KALKINMA MERKEZİ

7 Nisan 2010, Çarşamba 14:00 - İstanbul Aydın Üniversitesi Fırtına Yelkenli & Bülk Konferans Salonu

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
KÜRESEL İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ, ÇEVRE VE ENERJİ I. ULUSLARARASI SEMPOZYUMU
KÜRESEL İSTİKRARA YÖNELİK KÜRESEL TEHDİTLER VE FIRSATLAR
GLOBAL CLIMATE CHANGE, ENVIRONMENT AND ENERGY I. INTERNATIONAL SYMPOSIUM
GLOBAL CHALLENGES & OPPORTUNITIES TO GLOBAL STABILITY

İklim Değişiyor Yerküre akıp gidiyor...
25 Nisan 2011
25 April 2011
Fırtına Yelkenli, A Blok Konferans Salonu

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ

EPPAM
ÇEVRE EĞİTİMİ VE KALKINMA MERKEZİ

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
KÜRESEL İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ, ÇEVRE VE ENERJİ I. ULUSLARARASI SEMPOZYUMU
KÜRESEL İSTİKRARA YÖNELİK KÜRESEL TEHDİTLER VE FIRSATLAR
GLOBAL CLIMATE CHANGE, ENVIRONMENT AND ENERGY I. INTERNATIONAL SYMPOSIUM
GLOBAL CHALLENGES & OPPORTUNITIES TO GLOBAL STABILITY

İklim Değişiyor yerküre akıp gidiyor...
“aydınlık bir yarın için bugün harekete geçiyoruz”

25 Nisan 2011

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ 09.00-18.00
Fırtına Yelkenli, A Blok Konferans Salonu
Rıhtım Mah. İnce Cad. No:20
KÜLTÜRÜNÜN İSTANBUL
81121-428-41-41 - 1978

EPPAM
ÇEVRE EĞİTİMİ VE KALKINMA MERKEZİ
www.aydin.edu.tr

EPPAM BASIN

EPPAM MÜDÜRÜ YRD. DOÇ. DR. FİLİZ KATMAN

ARABNEWS-17 AĞUSTOS 2017

Arab news SAUDI ARABIA | MIDDLE EAST | WORLD | BUSINESS | SPORTS | LIFESTYLE | OPINION | MEDIA | JOBS

Never will be an option: Quartet 2797 views

Rohingya crisis: Indonesia offers to ease Bangladesh's burden 2606 views

Full Anti-Terror Quartet statement on the Emir of Kuwait's comments in 2567 views

Filiz Katman, an international relations professor at Istanbul Aydin University, said the referendum will harm relations between Turkey and the KRG that have benefited both sides. Bilateral trade amounts to \$8.5 billion, with huge energy projects in the pipeline.

"The red line in Turkey's policy is the preservation of Iraq's territorial integrity," Katman told Arab News, adding that Ankara is using the energy card as leverage.

"Turkey plays a key role in exporting oil through the Ceyhan pipelines to international markets."

EPPAM BASIN

EPPAM MÜDÜRÜ YRD. DOÇ. DR. FİLİZ KATMAN

TGRT HABER - 19: 45 ANA HABER - 5 EYLÜL 2017

OP-ED: MYANMAR-ARAKAN-ROHINGYALI MÜSLÜMANLAR-ENERJİ GÜVENLİĞİ*

*Yrd. Doç. Dr. Filiz Katman,
Müdür, EPPAM*

** Bu yazı, Aydın Dergi Sayı
11'de yayınlanmıştır.*

Myanmar, Burma ya da Birmanya; günlük konuşma dilimize giderek daha çok yerleşen bu ülkenin birden fazla ismi var. Birleşik Myanmar Cumhuriyeti, resmi kullanımındaki ismi olmasına rağmen İngilizce kullanımda Burma, Fransızca kullanımda ise Birmanya geçiyor. 1962'de eski darbeye iktidara gelen askeri diktatörlüğün 27. yılında Burma yerine Myanmar adı alınarak, İngiliz sömürgesi geçmişinin silinmesi hedefleniyordu. "Bu ülke nerede?" sorusu ise daha çok bu isim değişikliğinden ortaya çıkıyor. 1970'lerde Sosyalist ifadesi ülkenin isminde yer alırken 1990'lara gelindiğinde Birlik ifadesini alıyor. Ülkenin tarihi geçmişine bakıldığında, 9-13. Yüzyıllara dayalı binlerce Buda tapınağı, bu uygarlık etkisinin ne kadar eski ve büyük olduğunu ortaya koyuyor. 19. Yüzyıla gelinceye kadar prensler arasında yaşanan savaşlar sonrasında

19. Yüzyılda yüzünü Bengal'e dönmesi, o dönemde Hindistan'da hâkim olan İngilizlerin engellemesiyle karşılaşılıyor ve günümüze kadar süren İngiliz etkisi o dönemde başlıyor. Ülkenin bir kısmını ele geçiren İngilizler, daha sonra 1919-1937 yılları arasında hâkimiyeti altına aldıkları ülkeleri "Birmanya" ismiyle Hindistan'ın eyaleti haline getirerek idareleri altına alıyor. 1948'de özgürlüğünü elde etmesinden bu yana en uzun süreden beri iç savaş yaşayan ülkelerden biri olan ülkede, 1962-2011 yılları arasında askeri rejim hâkimdi. 2010'daki genel seçimler sonrasında askeri cunta yerini sivil hükümete bıraksa da ordunun geniş etkisi sürüyor. 2008'deki anayasa referandumu sırasında yaşanan olaylarda 130 bin kişinin isyancı denilerek öldürülmesi ve 2,5 milyon insanın kayıp olması; dönemin şiddetini anlatmaya yeterli. Sonraki yıllarda da, insanlara yönelik "isyancı" yaklaşımının sürmesi, günümüzde yaşananların altyapısını da gösteriyor.

Coğrafi konum olarak Bengal Körfezi'ne doğru yerleşik ülkenin çevresinde Bangladeş, Çin, Hindistan ve Tayland bulunan ülke, Güneydoğu Asya'nın ikinci en geniş coğrafyasına sahip. 60 milyondan fazla nüfusla dünyanın en yoğun 24. ülkesi. Doğal kaynaklar açısından zengin olarak ülkelerin genelindeki sorun burada da kendini gösteriyor: Ekonomik geri kalmışlık. Başlıca doğal kaynakları petrol, kereste, kalay, antimon, çinko, bakır, tungsten, kurşun, kömür, mermer, kireçtaşı, değerli taşlar, doğalgaz ve hidrolik enerji. Buna rağmen 42,953 milyar dolar yıllık gelir ve yıllık ortalama %2,9 büyüme ile bölgenin en düşük ekonomik büyümesine sahip ülke. Diğer taraftan AB, ABD ve Kanada ülkeye ekonomik yaptırım uyguluyor. Yıkıcı deprem ve siklonlar, yağmur sezonu boyunca su baskınları ve toprak kaymaları, periyodik kuraklıklar da ülkedeki diğer sorunlar.

Ülkemizde konuşulmaya ise askeri cuntanın 15 yıl ev hapsine mahkûm ettiği 1991 Nobel Barış ödüllü muhalif

lider Aung San Suu Kyi ile başlanmış. Serbest kaldıktan sonra Batı'nın ilgisi de yoğunlaşıyor. Arakan ise yedi eyaletten oluşan ülkenin kuzey batıdaki sınırında yer alan, sınırda olması nedeniyle Bangladeş'ten yoğun göç alan (milyonları bulacak kadar) ve Müslüman nüfuslu bir eyalet. Müslümanların burada yoğun olmasının nedeni olarak da İngiliz sömürgeci döneminde tarımda çalıştırmak üzere buraya yerleştirilmeleri gösteriliyor. Asıl sorunsu işte bu noktada başlıyor: Yönetim hala yerleştirilen bu Müslümanların yakın zamanda göç ettiğini öne sürerek göçmen olarak tanıyor ve vatandaşlık hakkı vermiyor. Hükümetin burada yaşayan Müslümanlara vatandaşlık hakkı tanımaması, beraberinde eğitim ve sağlık hizmetlerinden mahrum bırakılmalarına da yol açmış. Diğer bir sorunsu, uluslararası kuruluşlara göre Müslüman nüfusun %20'lerde olmasına rağmen resmi rakamlarda bu oranın %4'lerde olması. "Diğer", "Yabancı" olarak görülen Müslümanlara yaklaşım, ülke içinde iç savaş ve gerginliğin fitilinin her an ateşlenmesi anlamına geliyor.

Zaten son yaşananlarda tam da böyle gerçekleşiyor: Budist bir kadına tecavüz edilip öldürülmesi. Sonrasında 3 Müslüman'ın tutuklanmasıyla Budist halkın Müslümanları olayın sorumlusu olarak görüp öç almak için 4 Haziran'da Taungup'da tecavüz zanlılarının bulunduğu düşündükleri otobüse saldırarak 10 kişiyi öldürmesi, buna karşılık Müslümanların Budist köyleri ateşe vermesi patlamaya hazır bombanın fitilini ateşleyen olay olarak tanımlanıyor. Sonrasında yaşananlar gözaltına almalarda şiddet ve insan hakları olduğu belirtiliyor. Bölge ülkelerine bakıldığında komşu ülkelerde de Müslüman halkla diğer halklar arasında yaşanan gerginliklerin, komşu evde çıkan yangının diğer evlere sıçrama etkisi gösteriyor ve Hindistan'da da Hindularla Müslümanlar, Çin sınırında Müslümanlarla diğerleri arasında çatışmalar yaşanıyor. Kaynaklara göre; bu şiddet daha önceleri gerçekleşmişti. 1978 yılı ortalarında, Rohingya Müslümanları yine ülkeyi terke zorlanarak 200.000 ila 300.000 arasında değişen sayıda mülteci Bangladeş'e

sığınmıştı. Nisan 1992'de de Arakan'daki Rakhine zulümden kaçan 250.000 civarında Rohingya Bangladeş'e sığınmıştı.

Olayların geldiği nokta, Birleşmiş Milletler verilerine göre 90 bin kişinin evini terk etmesi, resmi rakamlara göre 78, resmi olmayan rakamlara göreyse 100'den fazla ölü, sıkıyönetim ilanı. Çözüm içinse vatandaşlık kanununun gözden geçirilmesi önem taşıyor. 15 yıl ev hapsi sonrası Nobel Barış Ödülü'nü alan siyasi lider Suu Kyi ise konuyla ilgili pasif kaldığı söylenerek eleştirilmesi sonrasında Meclis'teki konuşmasında 'tüm etnik kimliklerin eşit hakları için gerekli kanunların tartışılmasını' istemesi dikkat çekiyor.

Bu noktada Müslümanların gelişiyile ilgili Müslüman ve Çinli kaynaklara göre bölgedeki Müslüman nüfusun asıl kökenini aslen Arap ve İranlı tüccarlar ile zamanında Myanmar Kralının sarayında danışman, bürokrat, asker ya da tüccar olarak oldukça saygı gören Müslüman soylular. Konuyla ilgili kaynaklarda, 16. yy'da Myanmar'ı ziyaret eden

Avrupalı seyyahlar da bu ülkedeki kayda değer bir Müslüman nüfustan bahsettiğini, yine 16. yy'da Toungoo döneminde ateşli silahların Myanmar'da kullanılmasıyla birlikte, bu konuda uzman Müslüman askerlerin ve subayların da, özellikle Dekkan bölgesinden gelerek aileleri ile birlikte Myanmar'a yerleşmelerinin bu bölgedeki Müslüman nüfusu arttırdığı, sonraki dönemde Myanmar'a gelen sair Müslüman grupların aksine, bu savaşçı elit yerli dili konuşan asıl nüvesini oluşturduğu belirtiliyor.

Yazının başında değindiğimiz enerji güvenliğinin Arakan'da yaşananlarla ilişkisine geldiğimizde görüyoruz ki, günümüze gelen süreçte yaşanan olayların perde arkasında, çatışma denklemlerinin vazgeçilmeyen değişkeni enerji yer alıyor; daha doğrusu dev enerji tüketici Çin'in enerji güvenliği. Myanmar ile Çin arasında imzalanan enerji anlaşmaları nedeniyle bu ülke Çin'in enerji güvenliğinde önemli bir rol oynuyor. Ülkenin doğal kaynaklar açısından zengin olduğundan daha önce söz etmiştik. Enerji

güvenliğinin önemli unsurlarından biri olan çeşitlendirme politikası açısından Myanmar'da bulunan offshore doğal gaz ve düşük kaliteli petrol kaynakları, Çin için önem arz ediyor. Jeopolitik bir kez daha devreye girerek Arakan yani Müslümanların yoğun olduğu eyaletin başkentinden Yunnan eyaletine ve Çin'e uzanan boru hatları yanında Arakan'ın başkenti Sittwe'nin, yapılacak derin deniz limanı sonrasında Orta Doğu'dan Çin'e giden tankerlerin boşaltılacağı liman haline gelecek olması resmi daha da berraklaştırıyor ve neden bu bölgenin önemli olduğunu ve çatışmanın burada çıktığını açıklıyor. Sittwe'nin Çin için Malaka Boğazı'na alternatif olması, Çin'in Singapur ve Malezya'ya olan bağımlılığını da azaltacak ve enerji güvenliğinde yüksek oranlı bağımlılıklar, enerji güvenliği açısından büyük risk oluşturur. Önemi artacak olan Arakan'da istikrarsızlık oluşturacak durumların ortadan kaldırılmaya yönelik çabaların olacağı düşünüldüğünde, Arakan Müslümanlarının istikrarsızlık yaratacak unsurlar olarak görüldüğü sonucuna

varılabilir. Olayların tek bir değişkenle açıklanamayacağı gerçeği dikkate alındığında, Arakan'da yaşananların da nedeninin sadece etnik-dini bir çatışma olmadığı anlaşılabilir.

Türkiye'nin bölgeye olan ilgisi, yoğun tartışmalara neden olmuştu. Arakanlı Müslümanlarla ilişkilerse Osmanlı dönemine dayandırılıyor. Osmanlı İmparatorluğu'na zor durumda yardım ettiği son zaferlerden 1897'deki Türk-Yunan Savaşı, Balkan Savaşları ve Hicaz Demiryolu'na katkıda buldukları belirtiliyor. Diğer taraftan manevi başka bir bağ olarak da Birinci Dünya Savaşı'nda İngilizlere esir düşen Türk askerlerinin bir kısmının Myanmar'a götürülüp kamplarda çalıştırıldığı ve çoğunun burada şehit düştükleri vurgulanıyor. Arakan'a gösterilen ilginin ve yapılan yardımların da bir anlamda 100 yıllık borcunu ödeme olarak değerlendirilebileceği belirtiliyor. Bununla birlikte, son dönem dış politikada mazlum halklara yardım konusunun bir unsur olması da, Arakan'lı Müslümanlara

yönelik ilgi ve yardımın bir başka açıklaması olarak değerlendirilebilir.

REFERANSLAR

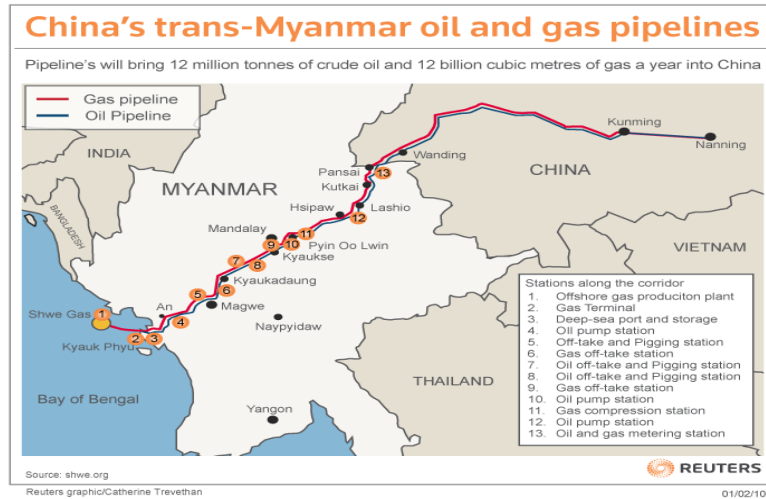
<http://www.haberciniz.biz/ara-kan-neresi-orada-aslinda-noluyor-1561139h.htm>

<http://dunya.milliyet.com.tr/arakan-da-ne-oluyor->

[/dunya/dunyadetay/27.07.2012/1572326/default.htm](http://dunya/dunyadetay/27.07.2012/1572326/default.htm)

<http://www.stargazete.com/akigorus/turkiye-arakanda-ne-yapiyor-niye-yapiyor/haber-673884>

Şekil 1 Çin'in trans-Myanmar petrol ve doğal gaz boru hatları

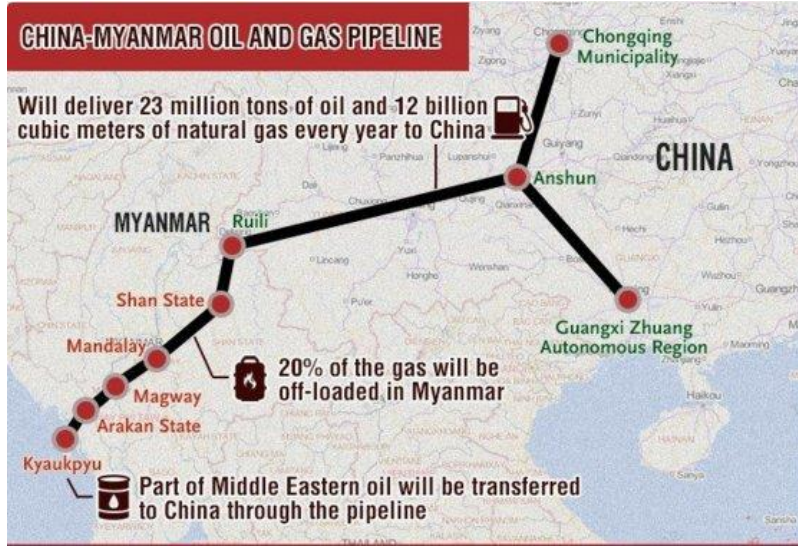
Kaynak: Shwe Gas Movement, "China's trans-Myanmar oil and gas pipelines", <https://shwe.org/>

Şekil 2 Trans-Burma petrol koridoru ve gaz boru hatları

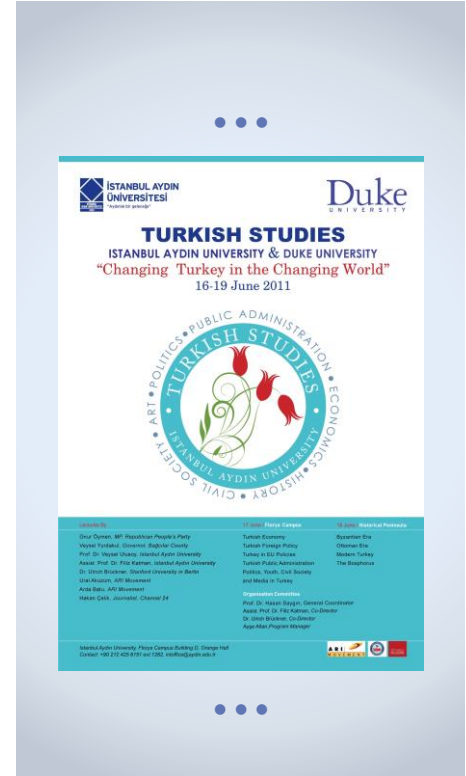
Kaynak: Shwe, “Corridor of Power: China’s Trans-Burma Oil and Gas Pipelines”, <http://www.shwe.org/wp-content/uploads/2011/03/CorridorofPower.pdf> [17.07.2017].

Şekil 3 Çin-Myanmar petrol ve gaz boru hatları

Kaynak: Global Times, “Sino-Myanmar oil pipeline launch a good signal before Myanmar president’s China visit: experts”, <http://www.globaltimes.cn/content/1039951.shtml> [17.07.2017]

ISTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
EPPAM
 ENERJİ POLİTİKALARI VE PİYASALARI
 UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

İstanbul Aydın Üniversitesi Enerji Politikaları ve Piyasaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

İstanbul Aydın Üniversitesi

İnönü Caddesi, No: 38, A1302

34295 Sefaköy-Küçükçekmece, İstanbul

Tel: +90 444 1 428 (24504)

Direct Tel: +90 212 411 61 70

Web: www.eppamtr.weebly.com / www.eppam.weebly.com

"Yarın için Enerji Tasarrufu, ŞİMDİ!"